

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga „Slovenca“.

Izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semeniških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 12.

V Ljubljani, 20. decembra 1888.

Letnik I.

Kaj je novega po svetu?

V državnem zboru na Dunaju so poslanci končali razpravo o kmečkih domovih, kakor smo že poročali svojim bralcem; sedaj je na vrsti novi vojaški zakon, ki bo zopet nova bremena naložil avstrijskim narodom. Čudno, da so pri tej razpravi zopet kričali nemški liberalci, da vlada Nemce zatira. Dobro jim je odgovarjal poljski poslanec Javorski, da to ni res, marveč da se morajo Slovani še le boriti, da se njih mladina poučuje po šolah v domačem jeziku, in tudi po drugih javnih zavodih je Slovanov povsod manj, kakor Nemcev. Govorili so poslanci tudi o zvezi med Nemčijo in Avstrijo, nekateri so zanje, drugi pa trdijo, da bi bilo za Avstrijo bolje, ko bi se zvezala z Rusijo. Nemška Avstriji ne more veliko škodovati, ker ji je za hrbtom Francoz, ki hoče nazaj imeti Alzacijo in Loreno, katero so mu Nemci vzeli l. 1870. Avstriji pa Francozka ne more biti sovražna, ker ni nobenega vzroka za to. Z Lahom bi Avstrijci lahko sami opravili brez zaveznikov in zgodovina priča, da Rusija Avstriji ni bila sovražna, saj so l. 1848 ravno Rusi rešili Avstrijo, ko so se Madjari uprli. Zdaj ste si Avstrija in Rusija nasprotni zaradi Balkana, a Balkan je velik dovolj in se dá tako razdeliti, da bote zadovoljni obe državi. Tako se je mnogo govorilo in ugibalo, sklenilo se je pa to, kar je vlada hotela. Slovenski poslanci se mnogokrat oglase, da kažejo potrebe, ki jih imajo Slovenci in krivice, ki se jim še vedno godé. Dr. Tonkli

je v odseku prav krepko pojasnjeval šolske razmere po Slovenskem in skupno so vsi naši poslanci predložili državnemu zboru predlog, da se premeni slovenskim Korošcem krivični volilni red za državni zbor. — V zlati Pragi je obhajal vodja češkega naroda **dr. F. Rieger** 70letnico svojega življenja posebno slovesno. Rieger to tudi zasluži, ker 50 let že neprestano deluje v blagor češke zemlje in je Čehe prerodil, da so spoznali zopet svojo mater Slavo, da je na Češkem zopet kraljica domača češka beseda. Pričala je ta slovesnost 10. t. m., kako Riegerja čislajo vsi poštenjaki doma in po svetu. Od vseh strani so dohajali telegrami, čestitke, zahvalnice in odlikovanja. Kar pa je najlepše pri tem, je to, da si Rieger s svojim petdesetletnim delovanjem ni pridobil ne križcev in ne zakladov, ampak da je nesebično in sveto služil svoji domovini; narod je zato nabral 113.000 gld. in mu jih je podaril pri tej priliki v znamenje hvaležnosti. — V Gradcu so sezidali novo poslopje za „tehniško visoko šolo“. Odprli so jo dne 12. decembra. Pričujoč je bil tudi svetli cesar, ki se je v Gradcu mudil dve uri. — Po svetu drugod ni posebnih novic; puška še nikjer ni počila, dasi imajo samo Ruska, Nemška, Francoska in Laška 12 milijonov vojakov, ki le čakajo povelja, da jo vdarijo. Žal, da preradi vsi pozabijo besed božjih: Ako Gospod ne bo varoval države, zastonj čujejo njeni varuhi.

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz Ljubljane. (Misijon.) To je bilo življenje in gibanje pretekle dni v Ljubljani, posebno ob cerkvi sv. Jakoba, kjer se je sijajno vršil v najlepšem redu sv. misijon. To je bila slovesna katoliška izjava, da Ljubljana je bila, je in hoče ostati katoliška na veke. Cerkev sv. Jakoba bi morala obsežati ves trg sv. Jakoba, da bi bili našli v njej prostora vsi, ki bi se bili radi vdeleževali sv. misijona. Ljudje so v tolikih trumah pritiskali v cerkev, da so morali policaji braniti vhod in zapirati cerkvena vrata, da se ne bi zgodila kaka nesreča vsled prevelike gnječe. Pač lepa čast za belo Ljubljano! Po družih večjih mestih so cerkve prazne in treba bi bilo stražnikov, da bi ljudi v cerkev silili, ljubljanske vernike le sila ustavlja zunaj cerkve. Pa je bilo tudi vredno silo delati. V cerkvi so se v izvrstnih govorih vrstili očetje jezuiti ter razumu in srcu vernikov govorili tako prepričevalno in milo, da so jih s posebno silo zvaljali za seboj in govori debelo uro dolgi bili so poslušalcem v največji gnječi prekratki. Spovednice so bile oblegane cele dni v cerkvi sv. Jakoba in tudi po družih cerkvah ljubljanskih so spovedniki cele dneve spovedovali. Hvala Bogu in vsem, ki so pripomogli, da se je prelepa cerkvena slovesnost izvršila tako srečno in veličastno! — Dal Bog, da kali, ki so sedaj krepko pognale, obrodé v mnogih sreih obilen sad!

Iz Bohinja. V nedeljo 9. grudna je bila naša dolina dvakrat prozračna. Saj je bilo pa tudi treba. Pomislite: Bistriška fara je praznovala stoletnico, kar je postala sama svoja, vis. čast. gospod župnik bistrski je praznoval petindvajsetletnico, kar ondot ovčice pase, nova stranska altarja sta se blagoslovila. Ves Bohinj je bil tako rekoč zastopan pri tej slavnosti po načelnikih in množici narodovi: Poklonila se je fari bistrski stara mati fara, ponosna, da ima tako dično hčer; poklonila se je fari bistrski za pet let mlajša sestra koprivniška, veseleč se, da ima tako dobro sestrico; poklonila se je tudi fara belska, a brez ženina, da pozdravi svojo sosedo. Vis. čast. gosp. dekan so blagoslovili altarje, čast. gosp. župnik šentvidski so pridigovali in domači gosp. župnik so peli sv. mašo.

Tudi iz Ljubljane je prišla čestitat g. župniku bistrskemu, Janezu Mesarju, slavna c. k. kmetijska družba v osebi blag. gg. podpredsednika in tajnika, izvolivši jih za častnega uda. Kajti g. župnik niso le priskrbjevali dušnega kruha toliko let svojim ovčicam, ampak tudi vsakdanjega vsem Bohinjcem. Postavili niso le veličastnega hramu božjega s tolikim trudom svojim faranom in s pomočjo dobrotljivih rok, ampak nabrali so si tudi neprecenljivih zaslug za zboljšanje kmetijstva v Bohinji, osobito

Listek. Sveti večer.

Na sveti večer l. 1871, tisto leto pokončani nemško-francoski vojski, je sedela v prelepi sobani v Parizu gospa Verijerjeva. Zunaj je brila mrzla burja, ona je bila v gorki sobi, ki je pričala vsa bogato ozaljšana, da ima gospa vsega dosti, česar poželi srce; vendar gospa ni bila srečna. Razven denarja namreč ni nič imela: ne prijatelja, ne ljubezni, ne vere. V svoji starosti je bila sama in zapuščena. Nekdaj seveda je bilo vse drugače. Bila je mlada in lepa, nje moža so zelo spoštovali, rad ga je imel celo Napoleon in imela je dva ljubeznjiva otroka, ki sta bila družine cvet. Deček, za Amanda so ga klicali, je šel kmalu v šolo k jezuitom; ni ga mati iz pobožnosti poslala redovnikom v šolo, pač pa, ker je sploh znano, da se učenci pri jezuitih posebno veliko naučé.

Tako je cvetela sreča tej hiši, a sreča je opoteča. Hčerka, Amandova sestrica, umrje 14 let stara, to je bil prvi meč občutljivemu srcu gospe Verijerjeve, za njo je šel kmalu mož pod zemljo in ostal je gospej edino upanje in ponos vrli Amand, tedaj

18 let star. Navzel se je poleg mnogih naukov v samostanu tudi dobrega vernega duha, in ni bil nič podoben svoji nečimerni, slaboverni materi. Gospej ni bilo po volji, da Amand le redko zahaja med visoko gospodo na veselice in da se tam preskromno vede; oponašala mu je, da še vedno rad zahaja v cerkev, kakor se je v šoli privadil. A mislila je: sčasoma bo že izgubil te navade; posebno ker je zvečer od doma odhajal in za svoje večerne izhode potreboval tudi mnogo denarja. Gospa ga ni izpraševala, kam da hodi.

Pride pa za Francoze strašno leto 1870. Vname se krvava vojska med Francozom in Nemcem, in tudi Amand je padel pri Mecu. Ta novica je potrla gospe Verijerjevo, s tem so bili porušeni vsi njeni upi, sama je ostala na svetu, sama in zapuščena. Ker ni poznala sreče, katero deli človeškemu srcu ljubizen do Boga in do bližnjega, zato je bila res zelo nesrečna. In tako otožna, zamišljena v pretekle solnčne dneve, sedela je sama na sveti večer. Slovela je na stolu, pred seboj na mizi je razpostavila svojo poročno obleko in bisere, ki jih je nosila krasotica poročni dan. Tedaj je še upalo njeno srce, tedaj jej je sijalo solnce sreče. Poleg obleke je bila

sirarstva. Zato pa so Bohinjci, vzlasti Bistričani, pokazali svojo hvaležnost z lepimi darili. Mikavno je bilo gledati lepo ovenčane hlebe sira, ki so jih prinesle posamezne sirarske podružnice, a duševen užitek je bil, pogledati v resnici lep srebrn venec z g. župnika sliko na sredi, tudi dar dvanajsternih sirarskih podružnic. Mašne bukve, iz katerih so peli gospod župnik sv. mašo tisti dan, bile so dar fantovski; celó evangeljske bukve g. pridigarja so bile darilo itd.

Da je bila prejšnji večer razsvetljava, da je bilo petje z godbo pri sv. maši pravilno in lepo, umeje se samo ob sebi. Le samo še lepa hvala vsem, ki so pripomogli k tej slavnosti, posebno g. občinskemu tajniku!

Iz Celja. Takozvane porotne sodbe se v naši deželi vršijo v Ljubnu na Zgornje-Štajarskem, v Gradcu in v Celju. Zadnjič so se v našem mestu začele imenovane sodbe dné 26. novembra. — Prvi je prišel na vrsto viničarski sin Jakob Cizerl, 20 let star. Za večer 20. septembra so si fantje iz Sávec in oni iz Brátoslavca, blizu Póljensčaka v ptujskem okraji, napovedali tepež. Zgrabili so se blizu Pintaričeve hiše. Tukaj je Cizerl z nožem prebodel v prsa M. Šumarja in ga usmrtil. Morilec so sedaj za kazen prisodili šest let hude ječe. — V noči do 31. julija je Ana Ágrež v Ditmancih zažgala lastno poslopje, da bi od zavarovalne družbe dobila denar, s katerim bi plačala 200 gold. dolga. S to skrbjo je zaslužila deset mesecev ječe poostrene s postom vsaki mesec enkrat. — Jakob Dovadenik v Framu

je omožil svojo hčer in jej izročil posestvo. To je pozneje obžaloval. Minolo zimo je požar uničil hišo. Sum je letel na očeta. Ali pri sodbi spoznali so ga nekrivim. — Tatinska družba, ki je nadlegovala ljudi okoli Poljičan, je našla plačilo. Miha Weber, 34 let star, in Jože Valant, 23 let star, dobila sta težke ječe za 2½ leta, 33letni Štefanič 18 mesecev težke ječe; 40letni Bobnar, 44letni Kovačič, 25letni Kožanc, vsi po dve leti, 68letni Galuf dve leti in po enkrat v mesecu post; 38letni Pintar šest let, 42letna Neža Kožanc pa tri mesece ječe. — Dné 28. oktobra se je Babšekov sin Martin peljal od mlina v Studenicah, na cesti sta ga pretepla dva fanta, da je voznik moral umreti. Sedaj je 18 let stari Potočnik dobil 4½ leta težke ječe, njegov pomagač, 18letni Potisk, pa 3½ leta. — Ursula Rehot iz Vojtine, stara 22 let, je usmrtila svojega otroka, in za to bo v hudi ječi sedela tri leta. — Janez Flucher od sv. Ilija se je dné 14. oktobra pregrešil zoper varnost življenja, ker je Cepka udaril z motiko. Prisodili so mu osem mesecev zapor.

Iz Celjske okolice. Mestna hranilnica je 10.000 gl. odločila za odvrčevanje nevarnosti, ki jo voda vsako leto provzročuje mestu. — V Teharji so Martina Kresnika v gozdu našli mrtvega. Siromak je bil božjasten vse žive dni. — V nekem gozdu so našli mrtvo truplo 11letne Katice Kotnikove. Preiskava je rekla, da je deklica umrla vsled zadušenja. — Janez Špes iz Škofjevesi je pomagal pri nekem me-

slika Amandova, ko je bil pet let star, slika hčerke desetletne in moža ob poroki — in vsi ti so mrtvi, v grobih spijo in nekdaž toliko srečna gospa Verijerjeva mora zapuščena in sama preživeti sveti večer. Solze jej polijó blede obraz, jokala je in vzdihovala po izgubljeni sreči.

Uboga žena, ki brez vere v srečo ni čula, da so tedaj peli krilate božji: Slavo Bogu na višavah in mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje!

„Milostna gospa, ne zamerite, da sem tako pozno prišla in vam donesla večerjo“, pravi dekla ko vstopi v sobo. — „Kje si hodila toliko časa, poznaš me in veš, da nereda ne trpim“, reče gospa trdo. „Odpustite mi, milostna, šla sem po vodo in našla sem ubogo dete pred neko hišo, ki je kričalo, da je lačno. Dam mu košček kruha. Vprašam ga kje je doma in precej me pelje po stopnicah v neko klet. Ah, kaj sem tu videla. Oče in mati sta bolna ležala v sobi, vročinska bolezen jih je mučila, najstarejši sin pustil je delo, da jima streže in oskrbuje še druge majhne svoje bratce in sestrice; otroci so vpili da so lačni, ko sem vstopila; soba je bila vsa oropana, ker ti reveži so vse prodali, da so si težili lakoto, a vse kar je bilo možno prodati in zastaviti, bilo

je že prodano in zastavljeno in soba je bila skoro prazna, družina pa je bila brez drv, brez jedi in oče in mati smrtno bolna“.

„Kje prebivajo ti ljudje?“ vpraša gospa. „Na novi cesti št. 10“, odgovori dekla. — Gospa Verijerjeva dosedaj še ni vedela, kaj je revščina, ker o beračih ni marala slišati in govoriti. A sedaj, sama tako zelo potrta, imela je tudi sočutje z revežem. — Dekla se čudi, ko gospa vstane in ji reče naj ji pokaže, kje da stanuje uboga družina. — Bil je grozen pogled za gospo Verijerjevo, ko vstopi v bolniško sobo. Voda je kapljala po stenah, na ognjišči ni bilo nič ognja, v sobi silen mraz; na slami leži oče in poleg njega sedi blede žena, na tleh čepi dvoje razcepanih otrok.

„Kaj, v takem tudi ljudje bivajo?“ vpraša gospa.

„Ne zamerite, milostna gospa, bolezen nas je tako podrla. Moj mož prižiga luči po mestu in jaz se s šivanko trudim, da sva pošteno skrbela za svoje otroke. A dolga bolezen moja in moževa nam je vse pobrala, kar sva si prihranila in šla je tudi vsa naša hišna oprava.“

Gospo prevzame ta prizor, srce ji je polno sočutja, ko vidi to veliko revno. Sedaj se ji približa

sarju v Graecu. Gospodar ga je v Guttenberg blizu Kumberga poslal k nekemu kmetu po vola, toda zginil je nekako, ne da bi bil dolžnost opravil. — Na Platinini je rudeča vročica ali „šarlah“ postala preveč nalezljiva. Zavoljo te bolezni je gospodska prepovedala tukajšnji sejem.

Od Velenja. Ko so začeli kopati premog in delati priprave za železnico, je tukajšnje življenje postalo precej živahno. Skraja so mislili, da bomo se že sledeče vzpomladi vozili po železni cesti, sedaj

pravijo, da železnica pred jesenijo ne bo dogotovljena. — Meterski cent premoga velja po 20 kr. in ga gospodinje mnogo skurijo, vsled tega pa je zrak zlasti ob mirnem vremenu prav neprijeten. — V premogovnih jamah v Skalajah je kamen padel na delavca Vincencija Trnovškega ter mu zlomil nogo. — Nedavno so pri kopanju premoga blizu 60 metrov globoko našli okamnelo žival. Poslali so jo na Dunaj. Tam sodijo, da so to kosti živali z imenom „tapir“. Okostnico so shranili v Celji.

Cerkev in šola.

Samostojnost sv. Očetu!

Katoličani so se jeli po vsem svetu navdušeno potegovati za samostojnost sv. Očeta Leona XIII., katere jih je laška vlada oropala. Našteli smo v prejšnjih številkah že več takih izjav. Danes zabeležimo, da so obhajali belgijski katoličani shod v Gentu dne 12. t. m. Predsedoval je shodu tamošnji škof. Navzoči so bili mnogi člani senata in zbornice poslancev. Zbor se je izrekel svečano za to, da se zopet ustanovi papeževa svētna oblast. — Le naša Avstrija do danes še ni nič storila. Nameraval je tako izjavo dunajski katoliški shod, ki je pa za zdaj, žal Bog, po Donavi splaval. Vendar pa se v zadnjih dneh s precejšnjo gotovostjo trdi, da bodo

naši škofji sami nadomestili, kar ni mogel izvršiti nameravani katoliški shod. Poslali bodo namreč — tako gre verjetna govorica — sv. Očetu udanostno addresso ali pismo in v njem bodo tirjali za papeža popolno samostojnost. Pridružimo se jim v duhu tudi mi, da bodo imele njih besede prav veliko zaslombe v naših srcih. Nikar pa tudi ne nehajmo prositi, da varuje Gospod sv. Očeta in jih poživlja in osrečuje na zemlji ter jim ne dá pasti v roke sovražnikom!

Sužnjem prostost!

Kakor je vspodbujal nekdanj Peter Amijenski krščanske narode s klicem „Bog hoče“, naj oprosté božji grob in sveto deželo iz rok mohamedanskih, tako kliče v naših dneh sivolaski kardinal Lavigier

najmlajša hčerka, lep, okrogel, nedolžen obrazek je kupal izpod kodrastih las, in ihtéč zavpije: „Mama, lačna sem; prosim kruha!“ „O Bog, lačni so otroci in jaz stojim tukaj, kakor bi ne mogla pomagati“, reče gospa in naroči svoji dekli, naj gre hitro z domačim sinom iskat hrane in drv za ubogo družino.

Med tem ostane gospa Verijerjeva v sobi in zapazi lepe mašne bukve na stolu; vzame jih v roke in bere na prvi strani: „Svojemu revnemu prijatelju podari te bukvice v spomin na prvo sv. obhajilo Amand Verijerjev. Moli za-me!“

Gospej je bilo, kakor da bi jo bila strela zadela. To je pisal njen sin Amand!

„Kje pa ste dobili te bukvice?“ vpraša gospa bolnico. „Sinu našemu jih je dal neki gospod, ki je večkrat k nam zahajal in ga tudi učil, ko je še v šolo hodil. O bil je to blag mladenič prav kakor angelj, vsak večer je prišel in učil je sina in potem sta šla v cerkev in naš ni prišel nikoli prazen domu. Žal, da ga nikoli več k nam ne bo; slišali smo, da je v vojski ubit.“

„Tedaj sem je zahajal, to so bile njegove veselice, tú je denar izdajal in jaz sem se bala, kod

da hodi, kje da denar zapravlja,“ mrmra gospa. „Ali ste morda poznali tega blagega mladeniča?“ vpraša jo bolnica. „Ah, saj je bil moj sin,“ vsklikne gospa, „in vendar ga jaz nisem nič poznala; sedaj še-le vem, kaj sem z njim izgubila. Nikoli mi ni povedal, kam zvečer hodi, ker je vedel, da bi mu bila prepovedala nečimerna njegova mati, ki razven sebe ni nikogar videla na svetu. Toda dovolj. Z Bogom, ubogi ljudje, kar je moj sin pri vas začel, hočem jaz dokončati.“

In hitela je gospa Verijerjeva domú. Doma ji ni dalo pokoja, posebno odkar je videla napis nad bukvami, besede nje pokojnega sina. Zdelo se ji je, kakor da bi bile te besede Amandova oporoča, katero naj izvršuje mati po njegovi smrti.

In sveta je bila materi sinova zadnja volja!

To je čutila pred vsem uboga družina, o kateri smo prej govorili, ki se je še sveti dan preselila v gorko suho stanovanje in pri dobrem kosileu hvallala božje Dete, ki jim je v najhujši sili poslalo veliko dobrotnico. — Ti reveži, katere je gospej Verijerjevi zapustil nje sin Amand, bili so ji ljubi in dragi, skrbela je zanje kakor za svoje, toda z njimi samimi ni bila zadovoljna; ker je bila bogata, je tudi še

v mladeniški navdušenosti z istim klicem Evropi: Bog hoče, da se ustavi mesarsko klanje ubogih zamorcev, katere lové po afrikanjskih planjavah in v sužnjost prodajajo nečloveški Turki in Arabci. Glasu njegovemu odzvali so se najprvo Belgijanci, za njimi pa Francozi in Angleži, kar smo zadnjič sporočili. Danes imamo dostaviti, da tudi Nemci in Avstrijanci ne marajo v tej zadevi rok križem držati. V nemškem državnem zboru stavlja je namreč znani vodja katoličanov Windthorst predlog, podpirati kardinala Lavigerie-ja, da se pridobi „črni svet“ za krščanstvo, kar so vse stranke z veseljem pozdravile. Tudi knez Bismarck temu ne nasprotuje. Poslal je namreč skupno z Angleži nekaj oboroženih ladij na vzhodno afrikanjsko obrežje, da se tam vstavi trgovina s sužnji. — Na Dunaji pa se je bilo zbralo 15. t. m. na poziv kneza Miroslava Wredeja, pooblaščenca kardinala Lavigerie-ja za Avstrijo, lepo število katoličanov vseh stanov, da so se navduševali za bogoljubno in človekoljubno delo. Jeli so v ta namen že tudi nabirati prostovoljnih darov. Iz tega se zopet vidi, da se katoliška cerkev ne trudi samo, osrečiti narode za večnost, ampak že tudi za njih časno srečo, in da deluje zmiraj v korist človeštvu, kolikor ji pripuščajo pomočki.

Cerkvene in šolske ustanove.

O priliki štiridesetletnice srečnega vladanja našega presvetl. cesarja Franca Jožefa napravilo je nekaj

mного drugim brisala solze in pomagala v stiskah. Zopet je oživela in poprej otožna, sama in zapuščena, bila je sedaj zopet vesela in rada v družbi, v družbi revežev. Pomladila je staro gospo večno mlada ljubezen do bližnjega. In v plačilo ji je Bog dodelil milost sv. vere, ker prava ljubezen do bližnjega ima svoje korenine v Bogu.

Pogosto je še jokala gospa Verijerjeva za možem in otrokoma — kdo bi to zameril ljubeči ženi in materi? — a njena žalost ni bila brezupna; česar ne more storiti svojim dragim, to stori dobrote deleč ubogim in trpečim gospa Verijerjeva. Posebno zbira vsako leto na sveti večer v spomin na to dogodbo v svoji hiši zapuščeno in revno mladino, ki se veseli z njo lepih jaslic, iz katerih dá vsakemu polne roke božičnih daril dobrotljiva roka gospe Verijerjeve, matere ubogih.

In sedaj je zopet srečna gospa Verijerjeva, kolikor je sploh mogoče človeku srečnemu biti na tem svetu, in nje čuteče in usmiljeno srce čuje posebno na sveti večer nebeške glasove krilatcev božjih:

Slava Bogu na višavah in mir na zemlji ljudem, ki so blage volje!

premožnih naših rojakov nekatere prav lepe ustanove, od katerih smemo pričakovati, da bodo v veliko korist slovenskemu narodu. Najprvo omenimo dveh cerkvenih ustanov. Gospa Josipina Hočevnar, udova po t. g. Martinu Hočevnarju v Krškem, namenila je 20.000 gld., da se s pomočjo te glavnice ustanovi v Krškem mestu, ki spada sedaj pod faro leskóvsko, nova župnija ali fara. — Gosp. zapoški župnik Martin Narobe hoče odšteti 6000 gld., da se s tem denarjem in z doneski, katere hočejo dajati vsako leto trzinski občani, ustanovi v Trzinu, fare mengeške, služba duhovnega pastirja, odvisnega od mengeškega župnika. — V šolske namene pa sta velikodušne darove poklonila na altar domovini imenovana gospa Josipina Hočevnar pa gospod J. Gorup, veletržec na Reki. Prva darovala je 28.000 gld. rodnemu svojemu mestu Radovljici v šolske in občinske namene. G. Gorup pa je dal 60.000 gld. za deset ustanov po letnih 300 gld. našim vseučiliščnim dijakom ali za dvanajst ustanov po 250 gld. našim gimnazijalcem. Dalje je ponudil gosp. Gorup deželi 120.000 gld. za sedanjo deželno bolnišnico, iz katerega poslopja naj se napravi kaka šola, morda višja dekliška šola, ali kak drug šoli namenjen zavod. Ob enem odštel je 50.000 gld. za deset ustanov à 200 gld. za tako šolo. Pri zadnji ustanovi ima deželni odbor, oziroma deželni zbor prosto roko. — Prvo in najpotrebnejše pri ženski vzgoji pa je to, da postanejo deklice pobožne, pnižne, delavne in varčne gospodinje. Učene postanejo naše gospodične dovolj v dosedanjih šolah. Za to naj skrbi nova višja dekliška šola.

Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji: Čast. g. Martin Malenšek postal je župnik pri sv. Petru v Ljubljani. Č. g. Janez Aljančič imenovan je administratorjem v Naklem. Na njegovo mesto v Ribnici pride č. g. Matija Erzar, kapelan v Škofji Loki. Č. g. Valentin Bernik ostane še nadalje v Kranjski Gori. Č. g. Miha Klemenčič, kapelan v Črnomlju, prestopil je k nemškemu viteškemu redu. Umrli je 12. ter bil 14. t. m. v Podlipi pri Vrhniku pokopan umirovljeni župnik č. g. Janez Arko, star 73 let. Naj v miru počiva! — **V krški škofiji:** Knezoškofijski svetovalci so imenovani gg.: Dr. A. Müller, župnik v Prevalih; L. Ubelacker, L. Unterkreuter in J. Koch. Plibersko dekanijo bo oskrboval č. g. J. Škrbinec, župnik v Vogerčah; plibersko župnijo pa kapelan č. g. Š. Čemer, župnijo Št. Martin pri Beljaku č. g. L. Pirker. — **V goriški nadškofiji:** Prem. g. knez in nadškof goriški ekscelecna dr. Alojzij Zorn posavljeni so od sv. Očeta papeža s tem, da so jih imenovali svojim prestolnikom in rimskim grofom. — **V lavantinski škofiji:** Provizorja sta nastavljena č. gg. Ivan Kapler v Ribnici in Franc Simonič v Negovi. Prestavljeni so č. gg. kapelani: Anton Petek v Št. Vid pri Ponikvi, Jakob Kitak v Galicijo, Franc Munda, nemskega viteškega reda, v Ormož, in Franc Mešiček k sv. Janžu na Peči.

Deželni šolski svet kranjski sestavljen bo za prihodnjih 6 let, če ne bo kaka nova šolska postava ali kaj dru-

zega tega računa zmédlo, tako-le: Stolni prošt dr. Klofutar, gimnazijski profesor Tomo Zupan, realni vodja dr. Mrhal in ravnatelj And. Praprotnik imenovani so od cesarja z Najvišjim sklepom z dne 4. dec. kot člani. Vsi štirje gospodje so bili vže doslej udje deželne šolske oblasti, in sicer gg. dr. Klofutar in T. Zupan kot zastopnika škofijstva, dr. Mrhal za srednje, A. Praprotnik pa za ljudske šole. Ljubljansko mesto bode namesto g. prof. Pleteršnika zastopal g. dr. Bleiweis, deželni odbor pa dosedanja člana gospoda: cesarski svetnik Murnik in dr. Vošnjak. — Torej ostane deželni šolski svet

tudi v prihodnje v svoji glavni sestavi tak, kakoršen je bil dosedaj.

Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem. G. Simon Rutar, slovenski pisatelj, imenovan je profesorjem na c. kr. višji realki v Ljubljani. Gdč. Gabrijela Gogala je dobila začasno službo v Dobu; začasni učitelj v Mirni Peči, g. Konjar, je dobil začasno službo v Motniku; učiteljski kandidat gosp. P. Sirc začasno službo v Mengši; gdč. Viktorija Praprotnik začasno službo v Postojini; g. Miha Kos v Veleselu se je odpovedal tretji učiteljski službi v Vipavi.

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Potrjen pripomoček zoper pijančevanje iznašli so na Danskem. Redarjem je zaukazano, prijeti vsacega, kogar dobé na ulicah vpijanjenega ter ga spraviti na voz in odpeljati v njegovo stanovanje. Kdor je toliko pijan, da ne vé, kje je, tega morajo spraviti najprej na policijo, in ko se toliko strezni, da vé povedati, kje je doma, ga odpeljejo v kočiji v njegovo stanovanje. Kako pa more tako „gosposko“ ravnanje pijance poboljšati? Edino le s tem, da pošlje policija tistemu gostilničarju, ki je dal pijancu zadnjo kupico žganja, pogosto precej visok račun za vožnjo, kateri mora brez obotavljanja poplačati.

Za pitanje rac ni boljšega, kot ječmen. V ta namen se nekoliko namoči, da razpoči. Potem se nasuje v kupcih na kakem gorkem kraju, da začne kaliti. Ko izkali, se posuši, da se more shraniti. Še bolje je, če se vsak dan toliko ječmena namoči in v kupce dene, kolikor se ga v enem dnevu pokrmi. Race, katere hočemo opitati, se zapró v čeden, dobro s slamo nastlan hlev in tu se jim poklada izkaljen ječmen, ki se pa prej še jedenkrat namoči. Pokladati se mora pa po malem, da race vse sproti pojedó in da nič ne ostane v koritih, kjer bi jelo gnjiti in bi se pokvarilo. Zato naj se pa večkrat daje. Živali se na ta način jako dobro redé, najdalje v štirinajstih dneh so race debele. Prav tako se lahko ravna tudi z drugo perutnino in posebno z gosmi. V marsikaterem oziru se to še boljše obnese, kot pitanje s pogosto rabljenimi svalki (testovniki).

Da se ščetine pri zaklanih preščihi hitro in čisto odstranijo, pomoči se najprej cela žival s toplo vodo. Nato se potrese s strto kolofonijo (belo smolo), se dobro obriba in slednjič z vročo vodo opari (opaži). Ščetine dadó se potem s smolnato skorjo vred lahko ostrgati s kakim topim nožem ali ostrorobato trsko, zraven tega se zaklana žival še z vodo oplakne. Pri ostrganji ušes in kožnih gub dobro služi stara ploščevnasta (plehasta) žlica. Dolge

trde ščetine na hrbtu, ki se dadó dobro porabiti, porujejo se prej, predno se prešči popari, z roko, da se ne pomešajo s kratkimi ničvrednimi ščetinami.

Suh kruh in trde žemlje premene se zopet v svežo (frišno) pekarijo, če se zavijó za kake dve uri v popolno snažen, vlažen, platnen prt in potem v peči popekó.

Da se steklene posode očistijo maščobe, poslužujejo se navadno pepela ali potošnja. Najbolje v ta namen pa je ajdovo zrnje ali pa ajdove luskine, zlasti za steklenice z ozkimi vratovi. Na ta način se odstrani vsake vrste tolščoba hitro in dobro, tako da postanejo celó posode, kjer se je hranilo n. pr. ribje olje, v nekaterih minutah popolno čiste ter izgubé zoperni duh. Pri posodah, v katerih se je hranila gosta maščoba, raztopljena smola in firneži, je dobro, da se prisušena maščoba prej nekoliko omeči s toplo vodo.

Glavnike čistiti. Vtakne se kos vate v bencin ter se drgnejo ž njo glavniki zobje. Vata preminja se toliko časa, dokler ne postane več črna. — Na Ruskem vtikajo v glavnik navadno nekoliko vate; to česanja nikakor ne ovira. Po vsakokratni rabi izsmuče se vata z izčesanimi lasmi vred in glavnik ostane snažen.

Cene živalskih podob. V Londonu na Angleškem prodali so pred kratkim podobe dveh imenitnih slikarjev za te-le cene: jedno podobo, ki kaže živino, ko se vrača s paše domu — nad 25.000 gld.; podobo, ki kaže planinsko živino — blizo 70.000 gld.; drugo podobo, ki predstavlja štetje ovčje čede 16.000 gld.; in zadnjo, ki predočuje povračevanje ovčje čede s paše, okroglih 24.000 gld.! — Toliko stanejo podobe; v naturi se pa dobi najlepši bik za par sto goldinarjev!

Kmetijsko podružnico za „Ljubljansko okolico“ ustanovili so si 12. t. m. in sicer za močvirske občine. V začasni odbor so voljeni: Martin Peruzzi kot predsednik, in odborniki: Franc Babnik, Janez Gams, Andrej Remškar in Andrej Knez.

Razne vesti.

(„DOMOLJUB“) vabi svoje prijatelje ob bližajočem se koncu leta, naj mu vsi ostanejo zvesti in naklonjeni ter naj mu pridobé še mnogih novih bralcev in prijateljev ter želi, da se število naročnikov podvoji ali potroji. — „DOMOLJUB“ se je trudil, da bi vstrezal svojim bralcem in obeta to tudi v prihodnje storiti. Stane na leto 80 kr., za pol leta 40 kr. Najbolj kaže, da v krajih, kjer je več naročnikov, eden za vse pobere naročnino in jo skupno pošlje po nakaznici. V tem oziru se posebno priporoča „DOMOLJUB“ p. n. gosp. duhovnom, učiteljem in županom. Naročnina se pošilja: Opravništvu „DOMOLJUBA“, Semeniške ulice št. 2, dopisli: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana — Trnovo.

(Ne v Ameriko!) O. kr. ministerstvo vnanih stvari je od c. in kr. glavnega konzulata v Rio de Janeiru prejelo telegram z dné 5. decembra 1888, šte. 5481, te vsebine: „Tristo avstrijskih priselnicov s potnimi listi je prišlo tu sem, zapeljani in prevarjeni so v največji sili in revii; zahtevajo vrniti se v domovino. Tukajšnja vlada se nič ne meni za to“. Iz tega telegrama se vidi, da so se dali lahkomišelnosti in nevedni ljudje, premoteni po praznih obljubah brezvestnih agentov, navzlic vsem svarilom političnih oblastev zapeljati, da so šli v Brazilijo. Jok in solze teh nesrečnikov, ki zdaj v daljni tuji deželi zdihujejo v sili in revščini ter si želé povrniti se v domovino, bodo naj vsem tistim v svarilo, ki bi bili voljni, verjeti zapeljivim obljubam takšnih agentov, ki gledajo samo na svoj dobiček.

(Ljubljanski obrtniški mojstri) so osnovali „mojstersko bolnišnico blagajno“, z namenom, da podpira tovariše v bolezni in preskrbuje njih pogreb. S časoma pa, ko se blagajnica odebeli, podpirani bodo tudi po moči potrebni društveniki in njih družine, kateri bodo vsled starosti onemogli brez zaslužka. Načelnik blagajni je gosp. Mat. Kunc. — Bog daj novemu društvu obilno sreče in mnogih podpornikov! Kogar je Bog blagoslovil z imetjem in kdor ima srce za svojega bližnjega, naj ne pozabi na to novo društvo.

(Nove goldinarje) bomo dobili po novem letu; nekoliko bodo manjši od sedanjih, ker bodo jih od jedne pole papirja dobili po 15, sedaj pa jih dobijo samo po 12.

(Božično darilo) otrokom zelo primerno so Kržičevi „Angeljčki“, ki si zopet želijo poleteti med svet. Koristno s prijetnim družji, kdor take knjige kupuje otrokom.

(Nagla smrt.) Na Dobrni je dné 2. decembra 64letna Zajčevka popoldne prišla v sobo, položila se na posteljo in — zaspala za ta svet.

(Umrl je) v ponedeljek zvečer po kratki bolezni na Dunaju grof Leon Thun, veren katoličan, zvest

Avstrijan, ki se je pogumno potegoval za pravice katoliške cerkve in za blagor države.

(Nuna je rešila življenje.) H krojaču J. Kucik-u na Dunaju je prišla dné 24. oktobra ob kakih polu dvanajstih dopoldne neka nuna v delavnico. Kucik hitro odpré vrata; a ko nuno zagleda, jih naglo zaloputne ter reče: „Ne dám nič!“ Nuna odide ter hiti k sosedu in mu sporoči te-le besede: „V sosednjem stanovanju leži neka žena vsa v krvi na tleh. Tukaj mora biti kaka nesreča ali pa hudobija.“ Urno gre soseda v delavnico krojačevo povedat mu žalostno novico. Krojač skoči v sobo in vidi svojo ženo na tleh ležečo in vso krvavo. Nuna, ki je tudi pristopila, sklone se k bolnici. „Še je živa,“ pravi, ter precej poskuša ženo zopet zbuditi, da bi se zavedla. Tudi zdravnik hitro pride ter jej obveže veliko z nožem narejeno rano na desni roki. „Le par minut še in žena bi bila umrla, ker bi jej bila kri odtekla“, pravi zdravnik. Bila je namreč v kuhinji in med delom stopi v roki držeč kuhinjski nož na mizo, da bi navila uro na steni; miza pa se jej izpodmakne, da pade in si ravno na roki prereže krvno žilo. — Kucik stopi k nuni, da bi se jej zahvalil. „Ni treba nobene hvale,“ pravi redovnica, „toda lep nauk imate za-se, da ni vselej dobro reževe odganjati od vrat.“

(Nesreča.) Pri vojaških vajah blizu Boleslave na Češkem je vojak Šnajder ob tovariša Famisa po naključbi zadel z bajonetom tako nesrečno, da ga je na mestu usmrtil. Šnajder se je prestrašil in padel v omedlevalo.

(Svinja je otroka umorila) v Tepli blizu Banje-Bistrice na Ogerskem. Mati je svoje deset mesecev staro dete pustila v kuhinji sedeti, ko je šla na dvorišče krmit kure. Med tem je v kuhinjo prišla prasica ter otroku razgrizla glavo in trebuh.

(Zlosin.) Minolo je 13 mesecev, odkar so našli mrtvo truplo najpremožnejšega kmeta v Madoči blizu Földwara ob Donavi na Ogerskem. Pisal se je Janez Förgyek. Morilec niso mogli zaslediti. Posestvo je prevzel jedini sin pokojnikov. Letos dné 27. nov. se je totí sprl s svojo ženo. Ta je odhitela k občinskemu načelniku ter izpovedala, da je njen mož morilec lastnega mu očeta. Zatoženec je pri gospodski obstal in rekel, da je hudobijo izvršil, ker se je bal, da bi mu oče posestvo zapravil.

(Mlad hudobnež.) Na Češkem je Jožef Gärtner minole jeseni prišel k vojakom v Turnavi. Od 1. okt. je že dvakrat ušel. Ko so ga te dni drugič zasačili, je sodniku izpovedal, da je že kot 14letni fantek užgal očetovsko hišo in da je pozneje tudi zadavil

svojega očeta ter truplo obesil, naj bi ljudje mislili, da se je oče sam usmrtil.

(Iz šole.) Učitelj je po končanem pouku za kazen zaprl nekoliko učencev. Oče otroka R. je prišel v šolsko sobo ter zahteval svojega ljubljencea. To je zvedela oblast v C. in očeta obsodila na 5 glđ. pla-teža. V takih slučajih je pravilna pot, da oče z učiteljem zvunaj šolske sobe govori mirno med štiriimi očmi.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu,
I. nadstropje.

Loterijske srečke.

Trst	15. decembra:	28,	42,	12,	5,	51.
Linc	15. decembra:	35,	8,	2,	83,	52.
Gradec	7. decembra:	38,	37,	47,	44,	68.
Dunaj	7. decembra:	51,	32,	15,	10,	28.
Brn	12. decembra:	13,	22,	8,	62,	41.
Praga	19. decembra:	62,	13,	26,	71,	75.

Tržne cene v Ljubljani

dné 19. decembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	34	Špeh povojen, kgr. . .	—	70
Rež, "	4	22	Surovo maslo, " . . .	—	90
Ječmen, "	4	22	Jajce, jedno " . . .	—	3
Oves, "	3	09	Mleko, liter	—	8
Ajda, "	4	22	Goveje meso, kgr. . .	—	56
Proso, "	4	71	Telečje "	—	48
Koruza, "	4	87	Svinjako "	—	46
Krompir, "	2	50	Koštrunovo "	—	32
Leča, "	12	—	Pišanec	—	35
Grah, "	13	—	Golob	—	18
Fižol, "	11	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, kgr.	1	—	Slama, "	2	32
Mast, "	—	68	Drva trda, 4 □ mtr. .	6	50
Špeh svež, "	—	54	" mehka, "	4	25

■ Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 3. januarja.

Odlikovan v Trstu 1882

s srebrno svetinjo.

AVGUST DRELSE,

tovarnar peči iz prstenih izdelkov,

v Ljubljani.

**Izdelovanje in zaloga najraznovrstnejših
peči najnovejše sestave**

belih in barvenih iz ognjesigurnega gradiva, elegantno in cenó.

Zaloga **kemijskih aparatov** z najtršim osteklenjem, kojega se ne primejo kisline.

Izvršuje naročila na **cevi, nadstavce za dimnike z vetrnjakom, na stavbene okraske, rebra za cerkvene oboke, ognjesigurne opeke** in vse v stroko **prstenega blaga** spadajoče predmete.

(27)